

MĂSURI CONCRETE PENTRU OCROTIREA COPILOR ABANDONAȚI

VIȘINEL BĂLAN*

RĂZVAN BĂDĂU**

Abstract:

This article is an overview on the perspective of leaving care for young people who have reached the age of 18, taking into account the legislative changes introduced by Law No. 191/2022 amending and supplementing Law No. 272/2004 on the protection and promotion of children's rights. The analysis also highlights the relevance of education for young people in care who are about to reach the age of majority but wish to continue their education while receiving a monthly income which is approximately equal to the gross minimum wage. Moreover, students who benefit from this monthly income can concentrate their efforts on their studies so they can integrate the skills acquired in higher education in their lives. Thus, young people left in the care of the state can be autonomous, independent, free individuals, who have clear prospects of achieving well-being when the special protection measure ends. However, for this to become a reality, the abandoned children need predictability, coherent public policies and the support of decision-makers, especially in post-pandemic or economic crisis situations.

Keywords: Law No. 191/2022, special protection measure, abandonment, social exclusion, higher education, monthly income, social insurance benefits, access to the labor market, equity, young people, orphans, children from placement centres.

Résumé :

Cet article est un exposé des idées du point de vue de la sortie des services de soins pour les jeunes ayant atteint l'âge de 18 ans, en tenant compte des changements législatifs introduits par la loi n° 191/2022 modifiant et complétant la loi n° 272/2004 sur la protection et la promotion des droits de l'enfant. L'analyse souligne également la pertinence de l'éducation pour les jeunes qui sont sur le point d'atteindre l'âge de la majorité mais qui souhaitent poursuivre leurs études tout en percevant un revenu mensuel approximativement égal au salaire minimum brut. En outre, les étudiants qui bénéficient de cette allocation mensuelle peuvent concentrer leurs efforts sur leurs études afin d'intégrer scrupuleusement les compétences acquises dans l'enseignement supérieur. Cependant, pour cela, les jeunes abandonnées ont besoin de prévisibilité, de politiques publiques cohérentes et du soutien d'acteurs qui ont le pouvoir de décision dans l'État, notamment en situation de post-pandémie ou de crise économique.

* Drd., Școala Națională de Studii Politice și Administrative București, e-mail: visinel.balan.drd@politice.ro

** Drd., Universitatea din București, e-mail: razvan.badau@s.unibuc.ro

Mots-clés : loi n° 191/2022, mesure de protection spéciale, abandon, exclusion sociale, enseignement supérieur, revenu mensuel, prestations d'assurance sociale, accès au marché du travail, équité, jeunes, orphelins, enfants des centres de placement.

În ultimele trei numere ale revistei *Drepturile Omului*, publicate de Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO), am scris despre *Analiza percepției cu privire la planurile tranzitorii la tinerii din centrele de plasament și rezidențiale la nivel național (2021)*, *Analiza impactului social al ieșirii din îngrijire în ultimii 10 ani în România (2020)*, precum și despre *Aspecte privind accesul la locuințe al tinerilor care părăsesc sistemul de protecție (2021)*. Toate aceste lucrări au tratat etapele tranzitorii ale pregătirii tinerilor aflați cu măsura protecției speciale, dar și instrumentele legale pe care aceștia le pot accesa după ce ies definitiv din îngrijire la împlinirea vârstei de 18 ani. Din acest motiv, este important să arătăm care sunt evoluțiile legislative în materie, care au ca scop înlesnirea tranziției către viața independentă, autonomă.

Din cercetările efectuate de-a lungul anilor în privința tinerilor care vor ieși sau au ieșit din îngrijire, am observat o lipsă totală de perspectivă cu privire la viitor. Pentru mulți dintre aceștia, ideea că vor pleca la un moment dat din centru nu este decât o acută presiune psihologică. La această emoție se adaugă și *insecuritatea* la care sunt supuși în perioada în care se află în grija statului. Toate aceste stări prevestesc direcția unui eșec al inserției socio-profesionale.

*Un copil care îți spune că nu mai are nicio perspectivă când iese din centru și că toți murim mi se pare un lucru teribil. Să faci zilnic față condițiilor de viață, dar și să trăiești permanent cu ideea ca nu ai niciun viitor, că nu se va întâmpla nimic cu tine, că vei ajunge pe stradă, asta mi se pare terifiant.*¹

Până la 1 octombrie 2022, înainte să intre în vigoare noile modificări legislative prevăzute de Legea nr. 191/2022, majoritatea tinerilor au primit o sigură dată, o indemnizație egală cu salariul de bază minim brut pe țară. Începând cu 1 octombrie 2022, legea stipulează creșterea de trei ori a indemnizației de ieșire din sistemul de protecție specială, după cum urmează:

(4¹) *Tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială, în condițiile art. 55 alin. (2) și (3), au dreptul, la ieșirea din sistemul de protecție specială, la o indemnizație care se acordă o singură dată, al cărei quantum reprezintă de trei ori valoarea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, stabilit potrivit legii.*

¹ Alexandrescu, Vlad, *Copiii lui Irod: Raport moral asupra copiilor lăsați în grija statului*, București: Editura Humanitas, 2019, p. 101.

O noutate în procesul de consolidare a deprinderilor de viață independentă a tinerilor care doresc să iasă din sistemul de protecția specială a fost completarea articolului 129 cu un nou articol care prevede că tinerii care au beneficiat de „o măsură de protecție specială și au împlinit vârsta de 18 ani pot opta pentru continuarea măsurii de protecție specială sau pentru primirea unei indemnizații lunare în valoare de 4,8 ISR². Beneficiază de această indemnizație până la împlinirea vârstei de 26 de ani tinerii care fac dovada că urmează o formă de învățământ la zi sau au un loc de muncă.”

Menționăm că indicatorul social de referință (ISR) stă la baza cuantumului indemnizațiilor de asistență socială, valoarea acestuia fiind în prezent de 525,5 lei.

În anumite județe (Cluj, Iași, Dolj, acolo unde există capacitate financiară) și în municipiul București, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) asigură tinerilor plata lunară a chiriei pentru o perioadă între doi și cinci ani, sub condiția ocupării unui loc de muncă. Acolo unde nu a existat suport din partea statului, a intervenit sectorul organizațiilor neguvernamentale, care, în limita bugetului, pe o perioadă de până la șase luni, sprijineau financiar tinerii care au beneficiat de măsura protecției speciale. De asemenea, unele organizații neguvernamentale asigurau găzduire în baza unui plan de parcurs pentru o perioadă de până la doi ani. Printre organizațiile furnizoare de servicii sociale pentru tinerii peste 18 ani care nu mai beneficiază de măsura protecției speciale, amintim Hope and Homes for Children Romania, Vocea Copiilor Abandonați, SOS Satele Copiilor, Fundația Metropolis, Fundația Concordia și alte asociații religioase.

Din cercetările efectuate, pe cale administrativă, pentru perioada 2010–2020, la nivelul autorităților publice locale nu au existat informații cu privire la câți dintre tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială ajung în situații de eșec socio-profesional total. Cu alte cuvinte, nu există date cu privire la numărul de tineri care ajung pe străzi sau în alte situații-limită de supraviețuire, deși o astfel de statistică nu necesită eforturi financiare ridicate.

Această lipsă generalizată de informații, privind evoluția tinerilor pentru care a încetat măsura protecției speciale, s-a datorat în cea mai mare măsură lipsei planurilor tranzitorii și a mecanismelor de monitorizare.

Cu toate acestea, după doi ani de analize, negocieri și blocaj instituțional, Legea nr. 191/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost adoptată de Parlament, promulgată de Președintele României și publicată în Monitorul

² Indicatorul social de referință

Oficial, Partea I nr. 652 din 30 iunie 2022. Odată cu noile modificări legislative au fost asigurate noi direcții de protecție și monitorizare pentru tinerii care ies din îngrijire la împlinirea vârstei de 18 ani.

Astfel, prevederile legislative stabilesc faptul că, odată ce încetează măsura de protecție specială, tinerii care au dobândit capacitate deplină de exercițiu, dar beneficiază în continuare de protecție specială în baza continuării studiilor sau angajării, pot beneficia de monitorizare³. În plus, aceștia beneficiază în ultimul an în care se află în sistemul de protecție specială de sprijin din partea DGASPC pentru a-și găsi un loc de muncă și de cazare. În același timp, odată cu părăsirea sistemului vor fi monitorizați pentru o perioadă de 2 ani. Aceste noi măsuri permit evaluarea parcursului tinerilor care părăsesc sistemul de protecție și poate reprezenta un mod prin care aceștia se simt în continuare sprijiniți de autoritățile statului.

Prevederile Legii nr. 191/2022, pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului sunt susținute de Ordinul nr. 1.954/20.868/2022 pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 1733/2015 privind aprobarea Procedurii de stabilire și plată a alocației lunare de plasament, după cum urmează.

În primul rând s-a stabilit acordarea unei indemnizații lunare pentru tinerii care urmează o formă de învățământ la zi sau care au un loc de muncă (până la împlinirea vârstei de 26 de ani) și care aleg încetarea măsurii de protecție specială. O astfel de alegere însă, presupune ședințe de consiliere și informare a tinerilor cu privire la consecințele unei astfel de opțiuni, precum și drepturile și obligațiile care le revin acestora din momentul încetării măsurii de protecție specială. Aceste activități de consiliere și informare se realizează, potrivit legii de direcțiile generale de asistență socială inclusiv pentru tinerii care beneficiază de protecție specială în cadrul unui organism privat⁴. Așadar, se remarcă faptul că autoritățile au decis să prevadă noi măsuri de asistență socială pentru tinerii care provin din sistemul de protecție, care au menirea de a le asigura un sprijin suplimentar, având în vedere perioada de tranziție în care se află, care atrag după sine o serie de schimbări sociale, de mediu, precum și schimbări care au efecte asupra psihicului, care necesită atenție deosebită.

Conform legii, această indemnizație se acordă în baza cererii depuse de tinerii care beneficiază de sistemul de protecție socială, precum și a unei declarații pe proprie răspundere prin care aceștia declară faptul că își înțeleg

³ Art. 55 și art. 55¹ din Legea nr.191/2022

⁴ A se consulta Art. 171 din Legea nr. 191/2022

drepturile și obligațiile⁵. O noutate este reprezentată de faptul că aceste acte pot fi depuse atât în format electronic, cât și letric, ceea ce arată că mediul online devine un mijloc acceptat din punct de vedere legal. Din punct de vedere al accesibilității, este importantă această mențiune, întrucât comunicarea online este răspândită în rândul tinerilor și poate înlesni procedurile. Legea prevede clar momentul din care se acordă indemnizația sus-amintită, precum și documentele necesare pentru obținerea acesteia, dar și condițiile pe care tinerii trebuie să le respecte pentru a putea beneficia de indemnizație.

Am acordat o atenție deosebită modului în care a fost aplicată Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, prin care tinerii peste 18 ani, odată ieșiți din îngrijire, puteau beneficia de sprijin din partea unității administrativ-teritoriale în care domiciliază, pentru a-și asigura o locuință sau plata unei chirii, respectiv plata avansului la un credit pentru o locuință.

Obiectul Legii l-a constituit garantarea accesului efectiv, în mod deosebit al tinerilor, la drepturi elementare și fundamentale prevăzute și în Declarația universală a drepturilor omului, cum sunt: *dreptul la un loc de muncă, la o locuință, la asistență medicală, la educație, precum și instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a marginalizării sociale și mobilizarea instituțiilor cu atribuții în domeniu*. Legea prevede instituțiile care stabilesc criteriile de acordare a unei indemnizații, și care trebuiau să țină seama de categoriile prioritare, printre care tineri proveniți din centrele de plasament și centrele de primire a copilului din cadrul serviciilor publice specializate și al organismelor private autorizate în domeniul protecției copiilor.

Beneficii similare se oferă și în alte state. De exemplu, în Regatul Unit, tinerii din centre rezidențiale sau asistență maternală beneficiază de sprijin prin intermediul strategiei pentru cei ce părăsesc sistemul de protecție specială (en: *Care Leaver Strategy*). Aceasta presupune sprijin în domeniul locuirii, sănătății, ocupării unui loc de muncă și al educației. De exemplu, la ieșirea din îngrijire un tânăr poate beneficia de o indemnizație, care se acordă o singură dată, pentru amenajarea locuinței⁶. Un raport realizat în anul 2015 de către Oficiul de Audit din Regatul Unit arăta faptul că tinerii aflați în sistemul de îngrijire trebuie să înceapă viața independentă mai devreme decât cei de vârste similare care nu se află în îngrijire. Același raport menționa faptul că tinerii care s-au aflat în sistemul de protecție specială sunt mai predispuși decât cei de vârste similare să aibă rezultate sociale mai slabe pe parcursul vieții. Astfel, estimările arătau că în anul 2010, 25% dintre persoanele fără adăpost din Marea

⁵ Art. 172 din Legea nr. 191/2022

⁶ <https://www.gov.uk/leaving-foster-or-local-authority-care>

Britanie aveau un istoric de protecție specială, iar în anul 2014, 22% dintre mamele adolescente proveneau din sistemul de îngrijire. Mai mult decât atât, deși nu existau date clare în acest sens, studiul arăta faptul că costurile pentru cei care ies din îngrijire și nu reușesc să se integreze cu succes în viața adultă este probabil ridicat atât pentru aceștia, cât și pentru autoritățile publice. Deși nu erau cuantificate, costurile cu care se confruntă cei care au părăsit sistemul de protecție specială, inclusiv pentru probleme în domeniul sănătății mintale, șomaj, criminalitate sunt probabil ridicate⁷. De aceea, este important ca programele prin care se oferă sprijin ulterior ieșirii din îngrijire sunt necesare pentru a asigura o tranziție mai lină către viața adultă. Într-adevăr, este important ca tinerii să beneficieze, pe lângă indemnizații, și de educație financiară, pentru a putea să își gestioneze finanțele în mod adecvat, dar și de sprijin, iar monitorizarea este foarte utilă pentru a se putea acorda sprijinul necesar.

Revenind la nivel național, se poate observa că noile modificări legislative răspund unei nevoi existente în rândul celor care părăsesc sistemul de protecție specială, ținând cont de faptul că există nenumărate provocări pe care un tânăr trebuie să le confrunte în viața independentă. Ne referim aici la faptul că viața autonomă presupune existența unor cheltuieli noi, precum utilități, chirie, întreținere, dar și dezvoltarea unor abilități necesare în viața cotidiană, cum ar fi cumpărături proporționale cu bugetul existent, curățenie și alte asemenea activități cu care tinerii nu s-au confruntat⁸ în timpul în care se aflau în sistemul de protecție.

În aceeași ordine de idei, o componentă importantă în acest proces al reformei sistemului de protecție al copilului o reprezintă desființarea centrelor de plasament, prin definirea noilor tipuri de servicii. Astfel, serviciile de tip rezidențial sunt serviciile prin care se asigură protecția, creșterea și îngrijirea copilului separat, temporar sau definitiv de părinții săi, ca urmare a stabilirii măsurii plasamentului, în condițiile Legii nr. 272/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Tocmai de aceea, noul articol 123, din Legea nr. 272/2004, expune tipul de servicii de tip rezidențial ce vor exista la nivel național, respectiv case de tip familial, apartamente, centre de primire în regim de urgență și centre

⁷ Care Leavers' Transition to Adulthood, Report by National Audit Office, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 2015, pp. 6-7

⁸ De exemplu, în cadrul unui raport realizat în Regatul Unit unul dintre respondenți menționa necesitatea unor cursuri practice, prin care să fie învățați cum să schimbe becuri sau prize, dar și care sunt locurile în care să se depoziteze alimentele corespunzător (No place like home - A look at young people's experiences of leaving the care system, 2021, p. 15)

maternale. Noile prevederi stabilesc definiții pentru fiecare tip de centru rezidențial și prevăd numărul maxim de persoane care pot trăi în acestea. În plus, având în vedere specificațiile, se asigură spațiu suficient pentru fiecare persoană în parte, avându-se în vedere inclusiv dotările igienico-sanitare.

Ca urmare a noilor modificări legislative, trebuie analizat felul în care autoritățile locale aleg să asigure infrastructura necesară monitorizării tânărului pe o perioadă de până la doi ani și care este garanția acordului pe care tânărul și-l dă pentru acest proces.

Toate aceste măsuri sunt importante pentru pregătirea copiilor și tinerilor aflați în îngrijire, pentru a se putea integra mai ușor din punct de vedere social și profesional. Noua lege răspunde problemelor reale cu care se confruntă copiii și tinerii aflați cu măsura protecției speciale.

Dacă până acum momentul împlinirii vârstei de 18 ani era văzut drept prilejul ca statul să ignore acești tineri, începând cu 1 octombrie 2022 situația arată diferit pentru toți tinerii aflați cu măsura protecției speciale.

În altă ordine de idei, vom prezenta situația tinerilor care optează pentru prelungirea măsurii de protecție specială, de facto și de jure, înainte de a atinge vârsta de 26 de ani. Legea educației naționale nr. 1/2011 și ordinele subsecvente emise de ministrul Educației au avut scopul de a oferi premisele asigurării echității, mai ales din punctul de vedere al studenților aflați în grija statului, care beneficiază de un sprijin financiar lunar, prin burse sociale pe care le primesc de la instituțiile de învățământ superior.⁹

Totuși, clivajele rural-urban, modul de instruire al tinerilor care au măsura protecției speciale, traumele primului sau celui de-al doilea abandon, efectul Pygmalion, cultura investiției, mai precis, a lipsei împărțirii consecvente a fondurilor destinate educației, creează decalaje pe care unii elevi nu le pot surmonta, astfel încât procentul tinerilor din sistem care reușesc să urmeze nivelul ISCED¹⁰ 6, ISCED 7¹¹ ori ISCED 8 este dezolant, chiar și în contextul în care România se află pe ultimul loc la nivelul Uniunii Europene în privința persoanelor cu studii superioare (categoria de vârstă 30-34 de ani¹²).¹³ Absolvirea unui program de studii universitare de licență, master sau doctorat

⁹ Curaj Adrian, Deca Ligia, Egron-Polak Eva, Salmi Jamil, *Higher Education Reforms in Romania: Between the Bologna Process and National Challenges*, New York: Springer International Publishing, 2015, p. 155.

¹⁰ Clasificarea Internațională Standard a Educației. Nivelul 6 se referă la studii de licență sau nivel superior

¹¹ Nivelul 7 se referă la studii de master sau nivel echivalent

¹² Nivelul 8 se referă la studii doctorale sau echivalent

¹³ Anghel Mădălina Gabriela, Anghelache Constantin, Gogu Emilia, Petrescu Iordan, *Evoluția centenară a învățământului în România*, București: Editura Economică, 2018, p. 499.

comportă resurse materiale și spirituale pe care tinerii de peste 17-18 ani le posedă doar în urma unei stări de echilibru emoțional ce este construit în prima parte a vieții. Mai mult decât atât, copiii care contează doar pe forțele proprii în viața cotidiană, copiii care sunt orfani, abandonati sau nu au parte de sprijinul familiei aleg să își canalizeze energia, de cele mai multe ori, pe modul în care pot fi independenți din punct de vedere financiar, după aproape două decenii petrecute sub monitorizarea personalului de specialitate.

Educația reprezintă, în acest context ostil, șansa de a ieși din marasm. Trecutul nu poate fi schimbat, iar tinerii chestionați pe marginea acestui aspect sunt conștienți de dificultățile și inechitățile la care au fost supuși într-o perioadă în care colegii lor de generație au parte de o familie, de un cămin, de predictibilitate și grijă necondiționată. Tinerii lăsați în grija statului, aflați în ipostaza de a ieși din sistem, pot fi motivați de resursele materiale pe care le pot încasa în timpul studiilor superioare, mai ales dacă au de ales între un venit similar obținut după o lună de muncă sau o indemnizație acordată după o lună de studiu.

Studentii care au devenit majori și solicită, conform legislației primare, indemnizația lunară calculată în baza indicatorului social de referință primesc acest venit pentru a putea susține un efort academic constant, bazat pe corectitudine și integritate. Indemnizația aflată într-o relație de simetrie cu ISR reliefează o soluție satisfăcătoare, dar probabil legislația poate fi optimizată dacă în viitor indemnizația va fi egală cu salariu mediu net pe economie. De ce considerăm necesară o astfel de corelație?

Pe de o parte, inflația galopantă din anul 2022 a evidențiat, din nou, modul în care coșul zilnic de cumpărături fluctuează de la o lună la alta. Care sunt cele mai afectate categorii? Persoanele aflate la limita subzistenței, copiii și bătrânii ce provin din medii sociale dezavantajate, copiii cărora li s-a instituit măsura protecției speciale.

Pe de altă parte, știm că ISR a cunoscut doar câteva transformări în secolul al XXI-lea, în timp ce salariu mediu net a evoluat constant an de an. De aceea, considerăm că legiuitorul, după ce analizează schimbările sociale survenite în viața tinerilor aflați cu măsura protecției speciale care beneficiază de prevederile legii din vara acestui an, poate amenda Legea nr. 272/2004, cu scopul de a juxtapune indemnizația lunară de salariu mediu net pe economie.

Prin urmare, considerăm că pregătirea, monitorizarea și analiza obiectivă a situațiilor în care tinerii se pregătesc să iasă din sistem, după vârsta de 18 ani, este imperioasă, mai ales când aceștia urmează programe de studii universitare. 26 de ani reprezintă vârsta la care studenții cu măsura protecției speciale pot absolvi licența și masterul, având o perspectivă holistică și

o imagine de ansamblu pentru a reuși din punct de vedere personal și profesional. Bineînțeles că învățământul superior nu este o garanție a reușitei pentru tinerii instituționalizați, remarcând că până și tineri care nu trec prin trauma abandonului eșuează (la finalul studiilor universitare) în a pătrunde pe piața muncii, dar este o șansă în plus, cu toate că riscurile aferente sunt ridicate.¹⁴ Educația oferă perspective de integrare în comunitate, printr-o pregătire temeinică a educatului și prin deschiderea orizonturilor. Studenții au parte, într-un mediu academic propice, de construirea unor relații profunde pe care să le fructifice în viitorul apropiat, inclusiv în vederea asigurării unor posibile inserții în rândul categoriei populației active.

În contextul modificărilor legislative determinate de pandemia cauzată de SARS-CoV-2, digitalizarea a dus la o flexibilizare silită atât a învățământului românesc, cât și a activităților întreprinse de angajați. În unele cazuri, digitalizarea a însemnat o măsură oportună pentru tinerii studenți aflați cu măsura protecției speciale deoarece a presupus o scădere a costurilor. Unii dintre studenți au ales să rămână în localitatea de reședință, beneficiind de mai mult timp pe care ar fi putut să îl aloce studiului. În alte situații, tinerii studenți instituționalizați au suferit ca urmare a învățământului online din pricina perpetuării condițiilor la care erau supuși în mediul toxic în care trăiau. De asemenea, tinerii din sistem aflați în sistemul de protecție specială și-au văzut zădărnice eforturile unei așa-zise libertăți pe care o așteptau încă din perioada gimnaziului sau a liceului. Ani de zile, copii din Maramureș, Brașov ori Vrancea au sperat că vor studia la sute de kilometri distanță de locul în care au copilărit, iar începutul anului 2020 le-a năruit aceste aspirații, după apariția coronavirusului și schimbarea paradigmei în învățământul de stat, respectiv desfășurarea studiilor în mediul online.

Dincolo de aceste date subiective, autonomia tinerilor aflați la asistenți maternali sau în centrele de plasament, pe care România și-a luat angajamentul că le va desființa, este atât de scăzută, încât stima de sine poate fi dezvoltată doar prin intervenția timpurie a actorilor sociali, a organizațiilor neguvernamentale ori prin integrarea în comunitățile de tineri și studenți mânați de pasiuni și interese comune. Unele studii arată faptul că tinerii care s-au confruntat cu schimbări majore au realizări mai scăzute, inclusiv educație mai scăzută și nivel mai redus de stimă de sine, iar în același timp tranzițiile rapide ale celor care părăsesc sistemul de protecție îi împiedică pe aceștia să se bucure de

¹⁴ Bunea Ovidiu, *Constructia rezilienței de către tinerii din centrele de plasament*, Iași: Expert Projects, 2019, p. 288.

oportunitatea psihologică de a se concentra și de a face față schimbărilor în timp.¹⁵

Copiii abandonati duc o luptă. Indiferent dacă au 14, 20, 26 de ani, tinerii lăsați în grija statului au nevoie de efortul tuturor actorilor relevanți din societate, al profesorilor, al specialiștilor din sistem pentru a înțelege cu adevărat că nu au primit măsura protecției speciale din pricina lor. Istoricul concret ce se află în spatele fiecărui caz relevă întocmai complexitatea abandonului. Mulți copii care își iartă părinții biologici pentru gestul nedrept pe care l-au comis, o fac, de obicei, la maturitate și după ce înțeleg că circumstanțele deciziei comportă o analiză scrupuloasă.

Așadar, instituțiile statului, prin reprezentanții săi, au obligația de a-i pregăti pe tinerii absolvenți de liceu pentru a se forma și educa la nivel înalt, iar studiile universitare de scurtă sau lungă durată, în situația în care studenții primesc indemnizația pentru un trai decent, vor reduce, considerabil, riscurile sociale la care sunt supuși tinerii instituționalizați ori proveniți din medii vulnerabile, sporind, în același timp, șansele pentru prosperitate. Legislația primară și secundară subliniază rolul vital al statului român în integrarea socială și profesională a tinerilor în societatea cotidiană, în pofida concursurilor de împrejurări existente în trecutul lor, organizațiile publice cu atribuții în domeniu au capacitatea necesară și materială pentru a iniția un proces consecvent de îmbunătățire radicală a situației copiilor lăsați în grija statului.

În final, putem spune că noile reglementări reprezintă o evoluție pozitivă, însă este necesar ca orice măsuri puse în aplicare să fie monitorizate corespunzător pentru a se asigura faptul că acestea produc efectele dorite. În acest sens va fi necesară stabilirea unor indicatori și a unor modele de evaluare a impactului astfel încât să se observe care sunt efectele produse de noile schimbări legislative. De asemenea, este important ca aceste modificări să fie cunoscute și de beneficiarii lor, de aceea este esențial să se asigure și informarea acestora cu privire la drepturile și obligațiile care le revin pentru a se putea bucura de noile prevederi.

Bibliografie:

Alexandrescu, Vlad. *Copiii lui Irod: Raport moral asupra copiilor lăsați în grija statului*. București: editura Humanitas, 2019.

¹⁵ Stein, M (2005) *Resilience and Young People Leaving Care: Overcoming the odds*. Research Report. Joseph Rowntree Foundation, York, p. 18

- Anghel, Mădălina Gabriela, Anghelache, Constantin, Gogu, Emilia, Petrescu, Iordan. *Evoluția centenară a învățământului în România*. București: Editura Economică, 2018.
- Bunea, Ovidiu, *Construcția rezilienței de către tinerii din centrele de plasament*. Iași: Expert Projects, 2019.
- Care Leavers' Transition to Adulthood, Report by National Audit Office, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, 2015
- Curaj, Adrian, Deca, Ligia, Egron-Polak, Eva, Salmi, Jamil, *Higher Education Reforms in Romania: Between the Bologna Process and National Challenges*. New York: Springer International Publishing, 2015.
- Stein, M., *Resilience and Young People Leaving Care: Overcoming the odds*. Research Report. Joseph Rowntree Foundation, 2005
- SOS Satele Copiilor din România, *Raport de cercetare: Studiu privind situația tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială din România*, elaborat de Sociometrics – grupul de analiză socială și economică, București, 2020.